

> Grensoverschrijdend gedrag: een probleem!

Inleiding

In de deze cursus leer je wat met grensoverschrijdend gedrag wordt bedoeld en je leert hoe je het kunt herkennen. Ook leer je hoe je het kunt voorkomen.

Ten slotte wordt er aandacht besteed aan manieren van omgaan met ongewenst gedrag.

De onderstaande casus gaat uit van een situatie in een woonvoorziening. Maar grensoverschrijdend gedrag kun je ook in allerlei andere werksituaties tegenkomen.

Casus

Freddie Blankendael woont in een woonvoorziening voor mensen met een verstandelijke beperking. Freddie is een Surinaamse man van 37 jaar. Hij heeft het syndroom van Down. Omdat hij thuis altijd veel te vet eten heeft gekregen, is hij erg dik geworden.

Hij waggelt als hij aan komt lopen, zo dik is hij. Omdat hij het syndroom van Down heeft, ziet hij er anders uit dan 'gewone' mensen. Hij heeft een dikke tong en een beetje scheve ogen.

Freddie zingt graag Surinaamse liedjes. Hij zingt wel erg vals.

Hij is een lieve man. Behalve als hij boos wordt. Laatst heeft hij achter elkaar zes borden kapot gegooid.

Toen hij dat deed, was zijn vader op bezoek. Zijn vader greep hem bij zijn kraag en gaf hem een klap in zijn gezicht. Hij zei: "Als je dat nog een keer doet, dan stoppen ze je in de schuur tot je bent afgekoeld."

De andere bewoners waren erbij en ze reageerden erg geschrokken.

Freddie is toen huilend van angst en schaamte in een hoek gekropen.

Naar aanleiding van dit incident wil de leiding van de woonvoorziening met de werknemers extra aandacht besteden aan grensoverschrijdend gedrag.

De leiding van de woonvoorziening wil graag een PowerPoint-presentatie over dit onderwerp.

Zorgdossier

Freddie Blankendael

Surinaamse man van 37 jaar

Woont in een woonvorm voor mensen met een verstandelijke beperking

Syndroom van Down

Zwaar overgewicht

Houdt van voetbal kijken

Zingt Surinaamse liedjes.

Beroepsproduct

Een PowerPoint-presentatie maken over grensoverschrijdend gedrag.

> Voorbereiding

Opdracht 1: Brainstormen

Op het bord staat met grote letters 'Grensoverschrijdend gedrag'.

- Waar denk je aan wanneer je dat woord leest, ziet of hoort?
De docent schrijft alle opmerkingen of woorden die uit de klas komen om het woord 'Grensoverschrijdend gedrag'. Zo krijg je een woordweb.

Opdracht 2: Herkenning?

- Alle opmerkingen of woorden die in het woordweb staan, worden in de klas besproken.
Gebruik met elkaar daarbij de volgende discussiepunten:
 1. Is iedereen het met de opmerkingen en woorden eens?
 2. Waarom wel of waarom niet?
 3. Bij welke opmerkingen of woorden had jij geen herkenning?
 4. Zijn er opmerkingen bij die voor jou onbekend zijn?

Opdracht 3: Wat is grensoverschrijdend gedrag?

- Beantwoord de volgende vraag in tweetallen.
 - Wat betekent 'grensoverschrijdend gedrag'?

Grensoverschrijdend gedrag betekent:

Tekstbron:

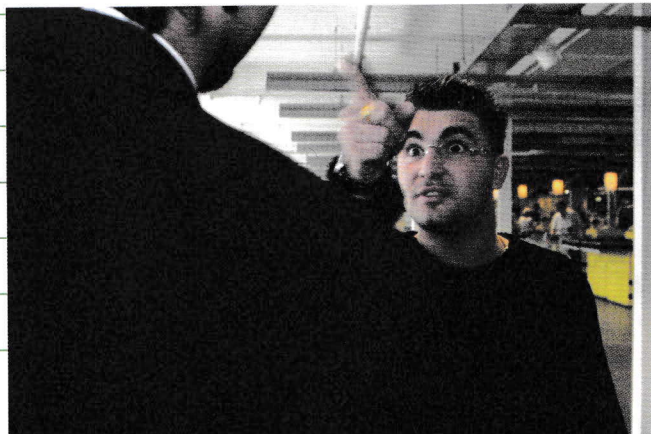
1. Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Tekstbron:

3. Acht vormen van grensoverschrijdend gedrag

- Noem de acht vormen van grensoverschrijdend gedrag.

- ---
- ---
- ---
- ---
- ---
- ---
- ---
- ---

Opdracht 4: Over de grens!

- Schrijf bij ieder voorbeeld welke vorm van grensoverschrijdend gedrag wordt vertoond.

1. Je ziet dat een collega een zorgvrager ruw aan een arm uit de stoel sleurt.

2. De teamleider staat bij elke gelegenheid tegen je aan te schurken.

3. Een jongen met een verstandelijke beperking schopt tegen het konijnenhok.

4. Twee collega's roddelen over een nieuwe stagiaire.

5. Drie kinderen versperren een jongetje de weg met duwen, schoppen en slaan.

6. De Marokkaanse schoonmaakster wordt uitgelachen omdat ze zo slecht Nederlands spreekt.

7. Iemand pakt een tientje uit de portemonnee van een demente meneer.

8. Het hoofd van de afdeling blaft iedereen af die geen leidinggevende is.

Opdracht 5: Schrijven en vertellen

- Vergelijk jullie uitkomsten van opdracht 4. Kies een situatie uit die jullie allebei hebben meegemaakt of herkennen. Het moet gaan om een situatie die jullie als grensoverschrijdend gedrag hebben ervaren.

- Geef antwoord op de volgende vragen:
 - Schrijf op waarom dat voor jullie grensoverschrijdend gedrag is.

- Schrijf op: Schrik je van dit gedrag? Of word je er boos, bang of ongerust van?

- Schrijf op waarom je schrikt, of boos, bang of ongerust wordt.

- Om de beurt vertellen de koppels voor de klas wat ze hebben opgeschreven.
 - Vertel voor de klas welk voorbeeld voor jullie beiden herkenbaar is.
 - Vertel of je zelf direct zou reageren op dit gedrag.
 - Bedenk met de klas hoe je deze situatie zou kunnen verbeteren.

Opdracht 6: Op het werk

- Bedenk met elkaar welke vormen van grensoverschrijdend gedrag jullie zoal op het werk kunnen tegenkomen.
- Vervolgens schrijft ieder voor zich zelf op:
In kolom 1: de vorm van grensoverschrijdend gedrag (minimaal vier verschillende vormen)
In kolom 2: waarom jij dat vervelend vindt.

1. Grensoverschrijdend gedrag op het werk	2. Ik vind dat vervelend
1.	omdat
2.	omdat
3.	omdat
4.	omdat
5.	omdat
6.	omdat
7.	omdat
8.	omdat

Vergelijk de tabellen in je groepje.

- Bespreek waarom jij bepaald gedrag vervelend vindt.

Opdracht 7: Plagen of pesten

Wat de een erg vindt, vindt de ander soms nogal meevallen. Dat kun je goed zien bij plagen of pesten.

Tekstbron:
3. Acht vormen van grensoverschrijdend gedrag

- Maak een groepje van drie personen. Iedereen vult voor zichzelf de tabel in. Daarna vergelijk je de uitkomsten met elkaar.
- Lees de zinnen. Gaat het volgens jou om plagen of om pesten? Onderstaande tabel vult iedereen voor zichzelf in.

Plagen of pesten

Vera en Kim roepen tegen Sammy, die een hazenlip heeft: "Hallo, konijn!"

Sofie duwt haar beste zwemvriendinnetje in het zwembad.

Silvano gooit zout in de koffie van de meester.

Achmed en Joost wachten Martijn na schooltijd op 'om hem eens een lesje te leren'.

Inge gooit stenen naar de kippen.

Janco gooit een sneeuwbal tegen zijn buurvrouw aan.

Juf Lenie zegt tegen Neda: "Meisje, meisje, wat ben jij dom."

Jan verstopt de fiets sleutel van zijn zusje.

Meneer Jansen schopt expres tegen de rolstoel van mevrouw Chang.

Ann wordt door collega's regelmatig, zomaar zonder reden, opgesloten in het washok.

Juf Sita kriebelt Winny onder haar voetjes.

Mike verscheurt de tekening die Amir voor zijn moeder heeft gemaakt.

- Bespreek in drietallen het verschil tussen plagen en pesten.

Gebruik daarbij de volgende gesprekspunten:

- Wanneer wordt plagen pesten? Kies een paar voorbeelden uit bovenstaande opdracht.
- Welke van de bovenstaande voorbeelden herken jij?
- Welke punten vind jij geen plagen maar pesten?
- Vertel er iets over in je groepje.
- Leg uit waarom dit voor jou geen plagen is.

Opdracht 8: Ik? Ik roddel nooit!

Er wordt veel geroddeld. Op school, op het werk of in je vriendenkring en familie. Roddelen is een van de meest voorkomende vormen van grensoverschrijdend gedrag, waarmee we allemaal te maken hebben en waaraan we allemaal (heel vaak) meedoen.

- Vul het onderstaande zelfonderzoekje in.

	Ja	Soms	Nee
Roddel jij wel eens?			
Vind je het lekker om te roddelen?			
Vind je het fijn als over jou geroddeld wordt?			
Kun je je voorstellen dat iemand ziek/bang/ongelukkig wordt als veel over hem geroddeld wordt?			
Vind je roddelen een vorm van pesten?			
Wordt in jouw omgeving veel geroddeld?			

- Onderstreep hoe je naar jezelf kijkt als het om roddelen gaat:
Ik vind mezelf wel een roddelaar omdat

Ik vind mezelf niet echt een roddelaar, want

Opdracht 9: Verslaafd aan roddelen?

- Beantwoord samen de volgende vragen. Doe dat zo eerlijk mogelijk!

1. Wat is leuk aan roddelen?

2. Je vermoedt dat over jou geroddeld wordt. Hoe voelt dat?

3. Je hoort dat anderen over iemand roddelen. Hoe zou je in zo'n geval moeten reageren?

4. Waarom is roddelen slecht voor de sfeer (op het werk of in de klas)?

5. Zou je als je vaak roddelt, daar eigenlijk wel mee willen stoppen?

- Onderstreep de woorden die volgens jullie van toepassing zijn. Roddelen is:

geinig – onvolwassen – een leuk tijdverdrijf – sfeerverpestend – dom – grensoverschrijdend – net goed voor die ander – heel vervelend

Opdracht 10: Wanneer wel en wanneer niet

Deze opdracht voer je uit met de hele klas.

- Lees de twee onderstaande stellingen.

Stelling 1:

Ja, maar mag je dan nooit over iemand praten waar die ander niet bij is?

Nee, dat hoort niet.

Stelling 2:

Ja, maar mag je dan nooit over iemand praten waar die ander niet bij is?

Natuurlijk moet dat kunnen.

- Alle studenten die zeggen: 'Nee, dat hoort niet', gaan bij elkaar zitten. En iedereen die zegt: 'Natuurlijk moet dat kunnen' ook.
- Discussieer met elkaar over jullie gemeenschappelijke mening. Als je denkt dat je toch die andere mening deelt, stap je over naar het andere groepje.
- Na enige tijd laat de docent uit elk groepje een aantal meningen naar voren komen.
- De meningen worden op het bord geschreven.

Opdracht 11: Discriminatie

- Vorm een tweetal. Surf naar www.youtube.com en zoek op 'NOS Headlines - Discriminatie in iedereen'. Bekijk samen het filmpje.

We schijnen allemaal nogal eens te discrimineren volgens het filmpje.

- Wat kun je leren van het filmpje?
- Wat raakte jou het meest in dit filmpje?
- Herken je discriminatie in je eigen leven?
- Bespreek de vragen met je medestudent.
- De docent organiseert een klassengesprek naar aanleiding van het filmpje.

Opdracht 12: Wie zijn allemaal de klos?

- Bekijk met elkaar de onderstaande lijst en bespreek wie uit deze lijst vaak te maken hebben met discriminatie.

Moslims
Baby's
Negers
Homoseksuelen
Heel kleine mensen
Vrouwen
Oude mensen
Joden
Mensen met een handicap
Blanken
Werklozen
Junks
Buitenlanders
Jijzelf
Je buurvrouw
Dikke mensen
Anderen, namelijk _____

- Schrijf naar aanleiding van jullie klassengesprek hieronder jullie conclusie op.

Wat valt jullie op?

- Waarom worden sommige mensen gediscrimineerd?

Omdat _____

- Waarom vinden mensen het vaak 'eng' als iemand anders is of andere ideeën heeft?

Omdat _____

Opdracht 13: Jouw mening over discriminatie

- Schrijf hieronder op:

1. Wat is jouw mening over discriminatie in het algemeen?
2. Is jouw mening door de opdrachten uit te voeren veranderd?
3. Wat is veranderd in jouw mening over discriminatie?

Opdracht 14: Macht en gezag

In de tekstbron staat een casus over Lenny (voorbeeld 5).

● Lees de casus en geef antwoord op de volgende vragen.

1. Uit welk gedrag blijkt dat Lenny misbruik maakt van haar gezag/macht?

2. Uit welke zin of toon blijkt dat?

3. Herken je dit gedrag in je eigen omgeving? Ja of nee?

4. Wat levert het gedrag van Lenny op?

5. Wat betekent dat voor Patrick en de rest van het gezin?

6. Wat zou Lenny anders kunnen doen als ze vindt dat Patrick te lang onder de douche staat?

7. Wat zou dat kunnen betekenen voor Patrick en de rest van het gezin?

8. Vind je het gedrag van Lenny professioneel of onprofessioneel?

9. Over wiens grens is Lenny gegaan?

10. Is zij (mogelijk) ook over de grens van de moeder gegaan?

- Geef een toelichting op jullie antwoorden.

- Bespreek met elkaar hoe jullie in de situatie van Lenny en Patrick zouden handelen.

Opdracht 15: Macht en machtsmisbruik

Benodigheden: stevige vellen tekenpapier (A3), scharen, kranten, tijdschriften en lijm.

- Elk groepje heeft een stapeltje kranten en tijdschriften, scharen en lijm. Maak met je groepje een collage over macht en machtsmisbruik.
 - Knip woorden en plaatjes uit de kranten die voor jou te maken hebben met macht en machtsmisbruik.
 - Je kunt ook zelf woorden maken door letters uit te knippen en aan elkaar te plakken.
 - Bespreek steeds in je groepje of iedereen het gekozen woord of plaatje goed genoeg vindt voor de collage.
 - Als de collages klaar zijn, worden ze in de klas opgehangen. Bekijk alle collages goed.

- Bespreek in de klas welke collage het best machtsmisbruik laat zien. Is dat een speciaal woord of plaatje op die collage?
- Bespreek ook het verschil tussen macht en machtsmisbruik.

Opdracht 16: Autoriteit en autoritair

- Vul de onderstaande oefening in. Is hier sprake van een autoriteit (= 1) of van autoritair gedrag (= 2)?

Jij hebt hier helemaal niets te vertellen.

Ik vind het oké dat hij me terecht wijst: hij weet er echt veel meer van dan ik.

Ik heb vaker met dit bijltje gehakt. Laat maar aan mij over!

Zo, juffrouw, komt u maar eens mee ...!

Kijk, als je het zo aanpakt, komt het helemaal goed.

Ja, allemaal hierheen komen en een beetje doorlopen graag!

Als je naar mij had geluisterd, was dit nooit zo gebeurd.

Ik ga jullie wat vertellen over mijn jarenlange ervaring als verzorgende.

... omdat ik het zeg!

Opdracht 17: Veiligheid

Wat voor de één een veilige situatie of gebeurtenis is, kan voor de ander juist onveilig zijn.

- Lees de zinnnetjes in kolom 1.
 - Zet in kolom 2 een krulletje als een zin voor jou veiligheid betekent.
 - Zet een uitroepteken als een zinnnetje voor jou onveiligheid betekent.
 - Schrijf in kolom 3 waarom je die situaties of gebeurtenissen veilig of onveilig vindt.

Tekstbron: 4.
Grensoverschrijdend
gedrag, hoe komt
iemand ertoe?

Zin	Krulletje/uitroepteken	Waarom vind je dat veilig of juist onveilig?
Je krijgt een complimentje.		
Je wordt genegeerd.		
Je tas is verstopt.		
Je wordt vriendelijk begroet.		
Iemand anders wordt uitgescholden.		
Je fietsband is lek geprikt.		
Je werkt fijn samen.		
Een collega wordt gepest op het werk.		
Er wordt over jou geroddeld.		
Een collega is jarig: alle collega's krijgen een gebakje.		

